

การเริ่มต้นงานวิจัย และการเลือกหัวข้องานวิจัย

สถาบันวิจัยและพัฒนา
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

“เริ่มต้นงานวิจัยอย่างไรดี?” ประโยคนี้เชื่อว่าหลายท่านคงคุ้นเคย และบางท่านที่กำลังจะเริ่มต้นงานวิจัยอาจจะประสบกับปัญหานี้อยู่ซึ่งบ่อยครั้งที่นักวิจัยมือใหม่มักประสบปัญหาคือ **“ไม่มีปัญหา”** สำหรับการวิจัย

ปัญหาวิจัย (research problem) หรือ คำถามการวิจัย (research question) กล่าวได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของโครงการวิจัยทุกโครงการ เมื่อได้ปัญหาแล้วจึงนำไปสู่การตั้งวัตถุประสงค์ ตลอดจนการวางแผนการวิจัย หรือระเบียบวิธีวิจัย แต่ประเด็นที่ยากและสำคัญสำหรับนักวิจัยมือใหม่ วันนี้ สถาบันวิจัยจึงมีแนวทางในการเริ่มต้นงานวิจัย สำหรับทุกท่าน

แหล่งความรู้ต่างๆ ที่อาจเป็นแนวทางให้ได้มาซึ่งหัวข้อวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. ยุทธศาสตร์ชาติ หรือนโยบายของรัฐบาล
2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติปัจจุบัน
3. นโยบายและแผนงานวิจัยของชาติ

แหล่งข้อมูล 1- 3 ดังกล่าว จะมีรายละเอียดหัวข้อ จุดเน้น กลยุทธ์การวิจัย เรื่องเร่งด่วน และประเด็นความต้องการเพื่อการพัฒนา ส่งเสริม หรือ แก้ไข รายละเอียดเหล่านี้ จะมีส่วนช่วยให้เราได้แนวทางหรือปัญหาของการวิจัย แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงก็คือ ประเด็นดังกล่าวควรอยู่ในขอบเขตที่เราสามารถทำได้และอยู่ในสาขาที่เรามีความถนัด หรือเชี่ยวชาญ เพื่อช่วยให้งานวิจัยดำเนินไปได้อย่างราบรื่น เนื่องจากผู้วิจัยเกิดความเข้าใจในงานของตนอย่างถ่องแท้ และทำให้ไม่รู้สึกอึดอัด หรือรู้สึกว่างานวิจัยนี้ยาก

4. เป้าหมาย/วิสัยทัศน์ หรือความต้องการของหน่วยงาน หรือองค์กร

ปัญหา วิจัยอาจได้มาจากความต้องการหรือวัตถุประสงค์ของหน่วยงานหรือองค์กรก็ได้ โดยองค์กรอาจกำหนดกรอบแนวทางการวิจัย (Term of Reference: TOR) ขององค์กรไว้ เพื่อใช้เป็นกรอบในการศึกษาวิจัยเรื่องต่างๆ ที่องค์กรอยากจะทำหรืออยากค้นหาคำตอบ เช่น องค์กรต้องการปรับปรุงระบบงานภายในให้มีประสิทธิภาพ บริษัทต้องการทราบว่าทิศทางการตลาดของบริษัทในอนาคตตลอดจนแนวทางการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการ หรือกระทรวงศึกษาธิการต้องการทราบถึงแนวทางการปฏิรูปการศึกษา เป็นต้น ผู้วิจัยอาจนำกรอบแนวทางการวิจัยที่องค์กรกำหนดไว้มาทำการวิจัยเพื่อมุ่งหาคำตอบเหล่านี้ให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรได้

5. สภาพปัญหาที่มีอยู่จริงในพื้นที่ที่ทำวิจัย รวมทั้งยุทธศาสตร์ของจังหวัด

สภาพปัญหาที่มีอยู่ ณ ที่ที่เราอยู่ ก็มีมีส่วนช่วยให้เราสามารถหยิบยกมาเป็นประเด็นการวิจัยได้ แต่ ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการวิจัยด้วย ไม่ใช่ปัญหาในพื้นที่ทุกเรื่องจะสามารถทำการวิจัยได้ทั้งหมด อีกประการหนึ่งต้องคำนึงถึงยุทธศาสตร์ของจังหวัดด้วย หากมีความสอดคล้องกัน และเป็นเรื่องเร่งด่วน หรือ เป็นเรื่องที่สามารถพัฒนาให้เกิดผลดีแก่ทางท้องถิ่นหรือจังหวัดได้ ก็สามารถหยิบยกเป็นประเด็นปัญหาวิจัยได้ (และอาจจะ เป็นผลดีของการได้มาซึ่งแหล่งทุนในการทำวิจัยด้วยก็เป็นได้ เพราะทางจังหวัดอาจพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับและจัดสรรงบประมาณเพื่อการวิจัยได้)

6. มติคณะรัฐบาลหรือคำสัมภาษณ์ของรัฐมนตรีเจ้ากระทรวง/ประเด็นปัญหาหลักของสังคม

จากมติของคณะรัฐบาล หรือคำสัมภาษณ์ ต่างๆ สามารถเป็นแนวทางหรือประเด็นให้เราวิจัยได้ เพราะจะช่วยให้ทราบว่า ตอนนี้เกิดภาวะอย่างไร และต้องการพัฒนาไปในทิศทางใด หรือเกิดจากความสนใจของคนในสังคม ณ ช่วงเวลานั้น ที่เห็นว่าปัญหามีความสำคัญและต้องหาแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งคนทั่วไปมองว่าเป็นปัญหาที่มีผลกระทบมาก เราอาจจะนำมาประยุกต์เป็นประเด็นงานวิจัยของเราได้ เช่นเดียวกัน เช่น ปัญหาโรคเอดส์ ก็จะนำมาสู่ความสนใจของผู้วิจัยในทางการแพทย์ที่จะค้นคว้าศึกษาถึงสาเหตุและผลิตต์ด้วยยาขึ้นมาเพื่อรักษาโรคดังกล่าว หรือปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ก็อาจนำมาสู่ความสนใจของผู้วิจัยที่จะค้นคว้าศึกษาถึงสาเหตุ และหาทางสร้างระบบและกลไก การตรวจสอบถ่วงดุลให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมากยิ่งขึ้น และสำหรับแหล่งข้อมูลเหล่านี้เราก็สามารถหาอ่านได้จากแหล่งข่าว ทั่วไป หรือทางสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ คอลัมน์ หรือบทความสัมภาษณ์ ตลอดจนทางเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

7. นโยบายและขอบเขตในการให้ทุนวิจัยของหน่วยงานที่ให้ทุน

อีกแนวทางหนึ่งก็คือ จากแหล่งทุนต่างๆ ที่สนับสนุนทั้งในและต่างประเทศที่เชิญชวนให้เขียนโครงการวิจัย แนวทางนี้สามารถช่วยนักวิจัยมือใหม่ได้มากที่สุดทีเดียวเพราะมักจะมีหัวข้อ หรือขอบเขตประเด็นการวิจัยให้เราอยู่แล้ว พร้อมทั้งทุนสนับสนุน เพียงแต่ว่าเราต้องศึกษารายละเอียดตามที่แหล่งทุนกำหนดมา และทิศทางการวิจัยที่แหล่งทุนต้องการ พร้อมทั้งคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างหัวข้อเรื่องกับสาขาหรือความถนัดของเราด้วย หากอยู่ในขอบเขตที่เราสามารถทำได้ ก็นับเป็นแนวทางหนึ่งที่ช่วยให้เราทำวิจัยได้อย่างสบายๆ เลยทีเดียว อีกสิ่งหนึ่งคือผู้วิจัยควรเน้นการเขียนข้อเสนอโครงการ (research proposal) ให้ดี ให้มีความชัดเจน เพราะแหล่งทุนนั้นต้องนำไปพิจารณาคัดเลือก ตัวอย่างของแหล่งทุนต่างๆ เช่น สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TRID) เป็นต้น

8. การศึกษาวรรณกรรม

วรรณกรรม หมายถึง องค์ความรู้ต่างๆ ที่ได้มีการเก็บบันทึกรวบรวมไว้อย่างเป็นระเบียบในรูปแบบต่างๆ เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการศึกษา เช่น หนังสือ วารสาร รายงานวิจัย ฐานข้อมูล หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-book) เป็นต้น กล่าวได้ว่าผลการสำรวจวรรณกรรมจะทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวคิดหรือประเด็นงานวิจัยได้ ใน 3 ลักษณะ

ลักษณะแรก ผู้วิจัยอาจศึกษาจากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ซึ่งวรรณกรรมนั้นอาจจะมีการกล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ เอาไว้ เช่น ปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาโรคเอดส์ หรือปัญหาการปฏิรูปการศึกษา เป็นต้น ผู้วิจัยอาจหยิบยกปัญหาดังกล่าวมาเป็นปัญหาวิจัย แล้วทำวิจัยในลักษณะที่เป็นการวิจัยประยุกต์โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไขปัญหาให้ได้

ลักษณะที่สอง ได้มาจากการสำรวจวรรณกรรมที่เป็นงานวิจัยที่ผู้อื่นได้ทำไว้แล้ว โดยอาจจะเสนอให้มีการค้นคว้าหาคำตอบต่อไป ซึ่งผู้วิจัยสามารถที่จะนำข้อมูลเหล่านั้นมากำหนดปัญหาวิจัยของตนเองต่อไปก็ได้

ลักษณะที่สาม ผู้วิจัย อาจสำรวจวรรณกรรมในส่วนที่เป็นแนวคิด ทฤษฎี หลักการ ในเรื่องนั้น แล้วผู้วิจัยต้องการที่จะค้นหาคำตอบว่า แนวคิด ทฤษฎี หลักการเหล่านั้น สามารถนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ เช่น ทฤษฎีตะวันตกในทางการบริหารภาครัฐ มักให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมและการตรวจสอบจากประชาชน ผู้วิจัยอาจเกิดความคิดว่าทฤษฎีนี้สามารถนำมาใช้ในสังคมไทยได้หรือไม่ก็นำไปสู่การเกิดปัญหาวิจัยขึ้นมา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะทดสอบทฤษฎี ดังกล่าว เป็นต้น

9. การสอบถามจากผู้รู้หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ

ในการวิจัยนั้นมีจำนวนไม่น้อยที่ปัญหาการวิจัยเกิดจากการให้ข้อคิดเห็นของผู้ที่มีความรู้หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในแขนงวิชานั้น ๆ โดยตรง เนื่องจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้ทำการศึกษา มีประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ มานาน และมีผลงานในเรื่องนั้นมามาก ท่านอาจให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยได้ ดังนั้นก่อนที่มีการทำวิจัย ผู้ที่ต้องการทำวิจัยอาจพบหรือปรึกษาหารือกับผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในแขนงวิชานั้นก่อนก็ได้

9 แนวทางที่กล่าวมา อาจจะเป็นแนวทางที่จะช่วยให้นักวิจัยมือใหม่ พร้อมทั้งจะก้าวอย่างสู่การเริ่มต้น งานวิจัยได้ไม่ยาก และก้าวสู่งานวิจัยที่มีคุณภาพได้

เอกสารอ้างอิง

เทพศักดิ์ บุญรัตน์พันธ์ .2550. เอกสารการเรียนรู้การทำวิจัยด้วยตนเอง หัวข้อ “การกำหนดปัญหา วัตถุประสงค์การวิจัย และการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง”. สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
ธเนศ ต่วนชะเอม. 2550. เอกสารวิชาการเทคนิคและวิธีเขียนข้อเสนอการวิจัย หัวข้อ “วิธีการได้มาซึ่ง Topic ของแผนงานวิจัย /ชุดโครงการวิจัย/ การวิจัยบูรณาการ”. สมาคมนักวิจัยในความอุปถัมภ์ของสภาวิจัยแห่งชาติ.